

Doe het zelf

Aan de slag met de inspiratie en instrumenten van de Ontwikkelplaatsen Professionalisering Jeugdhulp & Jeugdbescherming

Tips en vragen voor en door professionals en jongeren
om samen te leren in jouw eigen organisatie.

Samen beter, Beter samen

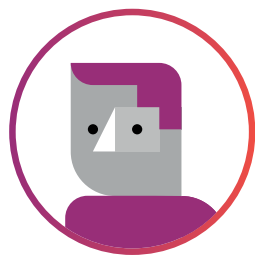
Professionalisering Jeugdhulp
en Jeugdbescherming

Tips en vragen voor en door professionals en jongeren om samen te leren in jouw eigen organisatie

Aan de slag met de inspiratie en instrumenten van de ontwikkelplaatsen Professionalisering Jeugdhulp & Jeugdbescherming

Professionaliseren doe je nooit alleen. Hier ben je continu over in gesprek als professional, kind, jongere en naaste, aanbieder – en werkgever en gemeente. Dit gaat over heel veel onderwerpen – zoals samenwerken aan kwaliteit, cliëntgericht werken en samen leren en reflecteren. Hiervoor zijn uiteenlopende inspiratiemiddelen & instrumenten beschikbaar – zoals de oogst van de Ontwikkelplaatsen van het Programma Professionalisering Jeugdhulp en Jeugdbescherming (PJ&J), maar ook uiteenlopende handreikingen, kennisdossiers en opleidingen.

In dit ‘doe-het-zelf’ document vind je tips voor en door professionals en jongeren om zelf iets te organiseren om het gesprek over professionalisering met elkaar te voeren. Ze zijn ontwikkeld en verzameld in de praktijk van de diverse ontwikkelplaatsen en werkconferenties van het Programma PJ&J. De Ontwikkelplaatsen van PJ&J waren 6 gemeenten en 6 jeugdorganisaties, die met professionals, jongeren en partners aan de slag zijn gegaan met professionalisering en een kijkje in de keuken hebben gegeven in wat daarbij werkte – en ook wat niet werkte. Deze jeugdorganisaties en gemeenten hebben samen geleerd en geëxperimenteerd, waaruit lessen naar voren zijn gekomen over hoe professionalisering jeugd in de praktijk handen en voeten kan geven. Alle Ontwikkelplaatsen hebben een instrument of inspiratie opgeleverd waar andere jeugdorganisaties of gemeenten mee aan de slag kunnen.

Deze inspiratie en instrumenten van de ontwikkelplaatsen zijn te vinden op www.professionaliseringjeugdhulp.nl/ontwikkelagenda

Ook is er een toolkit vanuit PJ&J waar je uit kunt putten voor jouw organisatie of team: <https://professionaliseringjeugdhulp.nl/producten>

“Je moet wel een verdraaid goede reden hebben om geen jongeren aan tafel te hebben en die uit kunnen leggen.”

Karim Landoulsi, De La Salle

“Zorg dat je een open blik houdt, blijf elkaar ontwikkelingsvragen stellen en blijf van elkaar leren. Vergeet even de efficiëntie. Neem de tijd met elkaar.”

Egbert Oppenhuizen, Stichting Binding

Deze inspiratie, instrumenten en tools zijn bedoeld ter inspiratie en als bouwstenen om in jouw eigen praktijk en organisatie te werken aan professionalisering, samenwerking, kwaliteit, cliëntgericht werken, leren en reflecteren en samen in gesprek te gaan. Hopelijk helpt dit document je op weg met werkzame bestanddelen, vragen om jezelf te stellen en gesprekstema's. En heb je behoefte aan een extra steuntje in de rug? Laat het ons weten zodat we je kunnen helpen met ons ondersteuningsaanbod!

“Elke bijeenkomst moet ertoe doen en goed zijn. Het zijn de momenten om te ontmoeten, ervaringen in te brengen en kennis te delen en dus te leren.”

Gezamenlijke ondersteuningsprogramma

“Blij jeugdprofessionals betekent ook blij jongeren. Wanneer je investeert in de ontwikkeling van jeugdprofessionals investeer je in cliënttevredenheid. En iedere stap die je neemt binnen de organisatie kun je hiervoor inzetten.”

Nienke Kuiper, Team050

“Nooit voor de vorm jongeren uitnodigen. Echt luisteren! Consequent opvolgen en altijd terugkoppelen.”

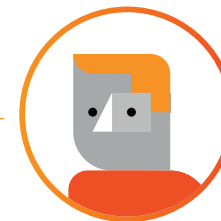
Jeffrey, ervaringsdeskundige

Ondersteuningsaanbod: Draaiboeken, ontwikkelworkshops & train de trainer

In de ontwikkelplaatsen is ervaring opgedaan met werksessies en workshops cliëntgericht werken, professionals en cliënten leren samen, samenwerken aan kwaliteit met gemeente, organisaties en professionals (en cliënten), met dialoogsessies en thermometerbijeenkomsten. Wij hebben hiervoor gedetailleerde draaiboeken ontwikkeld om zelf bijeenkomsten te organiseren.

Afhankelijk van de behoefte kan vanuit PJ&J een train de trainer bijeenkomst worden georganiseerd om een workshop voor te bereiden, eventueel samen met adviesvangers (ervaringsdeskundige trainers). Vind je het handig als iemand vanuit PJ&J nog even met jou meedenkt over hoe je aan de slag kunt met het instrument binnen jouw organisatie? Mail voor de gedetailleerde draaiboeken of denk- en doe-kraft naar Annelies Kooiman van Movisie (a.kooiman@movisie.nl). Zij kan meedenken of meehelpen of jou koppelen aan een partner van het programma PJ&J.

Gemeenschappelijke elementen uit de landelijke professionaliserings- en ontwikkelprogramma's jeugd

Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) ondersteunt samen met veldpartijen professionals in het sociaal domein bij de ontwikkeling van hun werk en werkwijze.

PJ&J heeft deze manier van werken samengevat in de gemeenschappelijke basis:

- Cliëntgericht werken
- Signaleren
- Versterken eigen kracht en zelfregie
- Veiligheid bevorderen
- Werken vanuit een integrale blik
- Samenwerken
- Leven lang leren en reflecteren

VWS gaf opdracht aan diverse landelijke partijen om ontwikkelprogramma's en professionaliseringstrajecten op te pakken. Dit zijn naast PJ&J en de Ontwikkelagenda bijvoorbeeld Integraal werken in de wijk, de Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd, SWING nieuwe jeugdbescherming, de Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming, het Programma sociaal werk versterkt, de Werkgroep preventie en vroegsignalering, de Werkplaatsen Sociaal Domein, de Inclusieve stad en het Programma sociaal domein.

Uit deze trajecten zijn werkzame bestanddelen verzameld – onder de noemer Vaardig Leren – waarvan we op basis van alle lokale en regionale ervaringen weten dat die belangrijk zijn om te slagen in samen leren en ontwikkelen.

“Je hebt ambassadeurs professionalisering nodig binnen alle onderdelen van de organisatie wanneer je samen wilt leren. Neem collega's mee in wat je wilt bereiken!”

Hans de Vries, JGZ Kennemerland

“Samen leren gaat om wederkerigheid. Het gaat om iedereen actief vragen mee te denken, mee te doen, mee te leren, mee eigenaar te zijn, mee verantwoordelijk te zijn. Professionalisering is van ons allemaal.”

Ingrid Rebel, het Dagelijks Bestaan

“Professionalisering en cliëntgericht werken zijn nooit af. Het gaat om blijven leren en vragen blijven stellen, iedere dag weer.”

Margo Koehorst, De La Salle

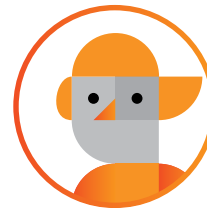
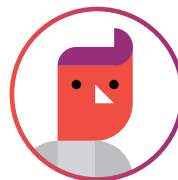
Handvat: Vaardig leren

Vaardig

- V Visie – of vraaggestuurd:** Initiatief op basis van een lokale of regionale maatschappelijke opgave en een aanpak die past bij de lokale context en praktijk.
- A Anticiperen op borging:** Vanaf het begin anticiperen op vervolg en eigenaarschap. Het is nooit af. Regionaal (en landelijk) blijven delen van lessen.
- A Aansluiten bij:** Zicht creëren op wat er al is gedaan en wat al loopt. Eerste stap is altijd dit in kaart brengen. Zorgen voor verbinding met wat er al loopt.
- R Realiseren commitment:** Expliciteren verbintenis van alle partners, door gezamenlijke doelen en bijvoorbeeld financiële of personele bijdrage.¹
- D Denkkracht jongeren:** Met betrokkenheid van kinderen, jongeren, ouders, naasten, bewoners, cliënten, ervaringsdeskundigen. Nooit een bijeenkomst of stap zonder input.
- I Inbreng professionals:** Rol voor professionals en leren van praktijkervaringen in alle stappen van een traject. Aandacht voor ruimte voor professionals en wat werkt.
- G Gemeenschappelijke doelen:** Expliciteren van waarden en principes, die samen laden. Verkennen of dezelfde taal wordt gebruikt. Verschillen bespreekbaar maken en waarderen.

Leren

- L Lagen betrekken:** Kennismaken met, betrekken van en investeren in draagvlak op alle lagen (bestuurlijk, organisatorisch, uitvoering).
- E Experimenteren:** Werken aan integrale oplossingen en slim systeem, belemmeringen onderzoeken. Fouten maken mag, daarop reflecteren.
- R Realiseren van een spiegel:** De vormgeving en organisatie van het traject spiegelt de gewenste manier van werken in de praktijk. Practice what you preach.
- E Effect en impact monitoren:** Kunnen uitleggen, aantonen van of vertellen over maatschappelijke impact en effect. Wat gaan gezinnen er van merken?
- N Niveaus van leren:** Leren op twee niveaus, ondersteunen individuele leren van professionals en het samen leren van professionals.

Deze werkzame bestanddelen zijn naar voren gekomen in de praktijk van de leer- en ontwikkeltrajecten van de verschillende programma's. Deze kun je gebruiken als handvat of gespreksagenda wanneer je lokale of regionale leertrajecten organiseert. Ook om samen te toetsen of de goede dingen worden gedaan of eventueel andere of nieuwe accenten moeten worden gelegd biedt 'Vaardig Leren' een praktisch referentiekader.

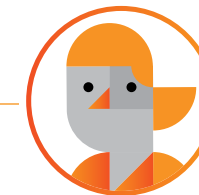
“De vraag bij alle inzichten, inspiratie en instrumenten is steeds wat je morgen zelf kunt toepassen in je werk en hoe je daar met collega's en jongeren over door kunt praten.”

Karlijn Doornbos, Team050

“Het gaat om gewoon doen. Soms wil je bijvoorbeeld gewoon een knuffel. Dan moet dat kunnen.”

Anne, ervaringsdeskundige

Welke vragen zijn belangrijk jezelf te stellen?

Graag helpen we je met enkele vragen op weg om een impuls aan professionalisering te geven, met een instrument of praktijkaanpak naar keuze. Deze vragen hebben de Ontwikkelplaatsen zichzelf gesteld tijdens hun eigen leer- en ontwikkeltraject.

Aan de slag! Vragen om jezelf vooraf te stellen

- Inspireert het instrument je? Wat spreekt je in het bijzonder aan? Wil je er zelf ook mee aan de slag in je eigen werk en organisatie?
- Met welk onderdeel van professionalisering wil je aan de slag? Hoe wil je een impuls geven aan samen leren en reflecteren of bijvoorbeeld cliëntgericht werken in jouw organisatie? Kun je het instrument van PJ&J daarin benutten? Kun je hier de Ontwikkelplaats op bevragen? Of kun je van een andere organisatie leren?
- Wie heb je als eerste nodig om met dit onderwerp of instrument in je organisatie aan de slag te gaan (first followers)?
- Wat loopt er al? Kun je jouw initiatief verbinden met wat er binnen de organisatie al loopt en in hoeverre is het toepasbaar in de lokale context?
- Hoe is het leerklimaat binnen jouw organisatie? Is er ruimte voor reflectie en voldoende vertrouwen om een dialoog met elkaar te kunnen voeren?
- Hoe draagt het initiatief van de ontwikkeling bij aan de missie of visie, doelen en kernwaarden van jouw organisatie? Wat draagt jouw initiatief daaraan bij?
- Hoe wil je gebruikmaken van de ervaringsdeskundigheid en denkkraft van kinderen, jongeren, naasten en professionals? Hoe betrek je het in het leer- en ontwikkelproces en zorg je voor voldoende draagvlak?
- Hoe zorg je ervoor dat alle lagen van de organisatie (uitvoerend, organisatorisch en bestuurlijk) bij de plannen betrokken worden, zodat je plannen ook uitvoerbaar zijn?
- Welke kennis, ervaring en expertise heb je nodig vanuit de organisatie om je plan uit te kunnen voeren? Ben jij degene die het project kan 'trekken' of heb je daar iemand anders bij nodig?
- Gebruiken jullie dezelfde ambities en 'taal'? Heeft iedereen het daarbij over hetzelfde?
- Welke tijd en middelen zijn er beschikbaar? Kun je hier concrete afspraken over maken om commitment te bevorderen?
- Hoe blijven we leren en borgen we de resultaten? Hoe stellen we zo nodig bij? Doen we nog wat we ons hadden voorgenomen?

Hoe kan ik dit instrument of inzicht benutten in mijn samenwerking met professionals van andere organisaties?

Hoe kan ik dit instrument of inzicht benutten in mijn volgende functioneringsgesprek?

Bedenk dat iets nooit 'af' is, dus hoe kun je anticiperen op een vervolg? Resultaten leveren weer nieuwe bespreekpunten op. Zet het onderwerp regelmatig op de agenda van een teamoverleg! Verder is het vooral een kwestie van doen. Als je niet aan alles kunt werken, kun je toch iets doen. Een kleine verandering kan al grote impact hebben. Binnen het dagelijks werk kun je niet alles tegelijk oppakken, maar je kunt altijd een begin maken. Formuleer dus kleine stappen en leer door te experimenteren gaandeweg met en van elkaar. Ambities mogen groot zijn, de weg om er te komen begint door een eerste kleine stap te zetten.

“De vraag bij alle inzichten, inspiratie en instrumenten is steeds wat je morgen zelf kunt toepassen in je werk en hoe je daar met collega's en jongeren over door kunt praten.”

Karlijn Doornbos, Team050

Hoe kan ik dit instrument of inzicht inbrengen in mijn teamoverleg en leren we hiervan?

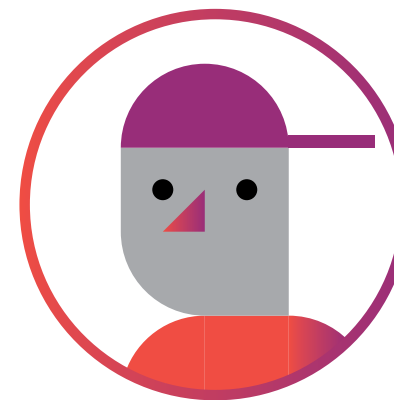
Hoe kan ik dit instrument of inzicht morgen zelf toepassen in mijn werk?

Zelftestje met enkele voorbeelden van gespreksonderwerpen en instrumenten

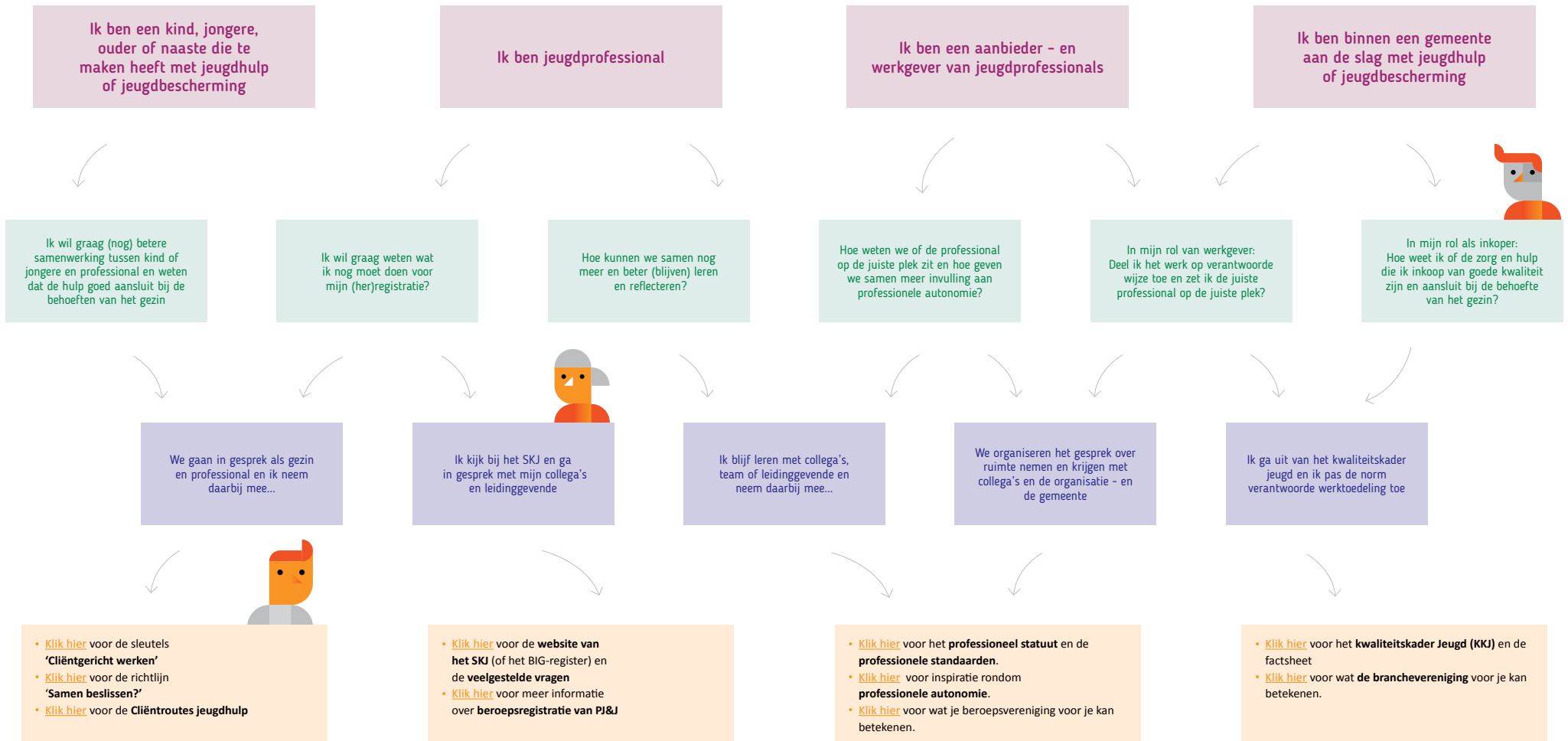
Met wie kan ik waarover in gesprek en welke hulpmiddelen zijn er dan?

Leren doe je samen – en maakt dat je als professional, kind, jongere en naaste, aanbieder en werkgever en gemeente over uiteenlopende onderwerpen in gesprek bent. Voor veel onderwerpen zijn verschillende instrumenten. Welke vragen kun je elkaar allemaal stellen en welke instrumenten helpen daarbij?

Het zelftestje op de volgende pagina geeft enkele voorbeelden. Natuurlijk is dit niet dekkend, maar het geeft wel een kijkje in elkaars keuken!

Ik heb te maken met jeugdhulp of jeugdbescherming en ga in gesprek...

Met wie ga je nog meer in gesprek?

Nog op zoek naar andere onderwerpen?

Nog steeds nieuwsgierig?